COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr. 4 (XVI)
Mai 2004

SECURITATEA NAȚIONALĂ, INTEGRAREA EUROATLANTICĂ ŞI EUROPEANĂ (II)

C O N C L U Z I I

- Mediul de securitate, la nivel național, regional şi global, este într-o dinamică alertă generată de acțiunea unui complex de factori economici, politici, sociali şi militari.
- Există tendința manifestării a noi centre de putere în diferite zone ale lumii şi îndeosebi în Europa (UE) şi în Asia (China, Japonia).
- Integrarea României în Uniunea Europeană este o aspirație realizabilă prin eforturile susținute ale întregii societăți.
- Statutul României de țară membră a NATO implică asumarea integrală şi conştientă a unor responsabilități privind apărarea şi securitatea colectivă.

1. Mutații în mediul geopolitic şi geostrategic

Anul acesta, România a dobândit statutul de stat membru al Alianței nord-atlantice, iar în prezent se depun eforturi stăruitoare pentru a accede în structurile Uniunii Europene. Totodată, şi alte țări au devenit membre ale NATO. Acest lucru a generat schimbări, atât în plan practic, cât şi teoretic. Practic, prin extinderea Alianței nord-atlantice s-a acționat eficient asupra păcii şi securității naționale, regionale şi mondiale. În plan teoretic, s-a impus necesitatea abordării nuanțate a conceptului de suveranitate națională. De fapt, România prin statutul de membru al NATO îşi asumă voluntar şi conştient o serie de responsabilități în ceea ce priveşte rolul său de generator de securitate în regiune şi în lume. În acest context, ea a renunțat la abordarea rigidă a conceptului de suveranitate națională. De asemenea, la modificarea conținutului conceptului de suveranitate națională au contribuit substanțial şi mutațiile produse în mediul geopolitic şi geostrategic după încheierea războiului rece prin victoria statelor democratice.
(dr. Constantin MOŞTOFLEI)

Omenirea se află într-o perioadă de transformări profunde, ca urmare a trecerii de la un tip de organizare la altul, complet diferit şi pe cu totul alte baze decât cel anterior. Această stare face ca societățile să fie vulnerabile la o multitudine de riscuri şi amenințări referitoare la securitatea lor. În plus, se asistă la un proces complex de reconstrucție a identității culturale, etnice şi religioase. Acest proces se caracterizează prin două tendințe majore: *efectul de falie* şi *efectul de confluență*. Există spații în care se manifestă, fie doar unul din efecte, fie ambele simultan, ceea ce poate conduce la apariția unor stări asimetrice. Astfel, efectul de falie produce conflicte de civilizație, între ideologii şi doctrine politice, între aspirații naționale şi posibilitățile concrete de realizare. Într-un fel, aici se asistă la „*un război viitor*” adică un război al nimănui împotriva tuturor, ceva de tipul terorismului actual.
(dr. Gheorghe VĂDUVA).

În prezent, se pare că omenirea se îndreaptă spre multipolaritate. După încheierea războiului rece, prin

dispariția URSS şi desfiinţarea Pactului de la Varşovia, lumea bipolară de până atunci înceta să mai existe, iar responsabilitatea privind pacea şi securitatea ei revenea unui singur stat, respectiv SUA. Desigur, alături de această superputere se aflau aliaţii şi partenerii săi. Totuşi, în ultima vreme îşi fac simţită prezenţa noi centre de putere în diferite regiuni ale globului, dar cu precădere în Europa (Uniunea Europeană) şi în Asia (China, Japonia, India). Specific actualei situaţii este faptul că s-a trecut de la confruntarea directă între marile puteri la realizarea unor parteneriate între acestea, ca modalitate eficace de implicare activă în reconstrucţia lumii. În acest sens, se cuvin amintite parteneriatul: Rusia-UE; Rusia-SUA; Rusia-China; UE-Asia. Ca urmare a existenţei acestora s-a trecut în mod concret la construcţia de căi ferate, autostrăzi etc. în zone mai puţin accesibile, dar bogate în resurse materiale strategice diverse. Totodată, în acest mod se exercită un control discret, dar eficace, asupra acestor spaţii de interes strategic pentru întreaga lume. **(col. dr. Nicolae POPESCU).**

România, ca stat membru al Alianţei nord-atlantice, are o serie de responsabilităţi atât la nivel regional, cât şi global. De aceea, securitatea sa, ca şi apărarea, dobândeşte noi valenţe şi forme de manifestare. Astfel, acum, s-a depăşit dimensiunea lor individuală, trecând la cea colectivă.

Cu alte cuvinte, în prezent, securitatea şi apărarea individuală se leagă puternic de securitatea şi apărarea colectivă, responsabilitate ce ne revine ca stat NATO. Nu se poate exclude în totalitate posibilitatea apariţiei unor efecte colaterale datorate noilor răspunderi şi obligaţii ce revin în sarcina ţării noastre, dar şi poziţiei sale geostrategice în cadrul Alianţei nord-atlantice. Printre aceste efecte se pot menţiona: infracţionalitate crescută; ameninţare teroristă sporită; criminalitate transfrontalieră etc.

(col. (r.) ing. Gheorghe MIHAI)

2. Integrarea României în Uniunea Europeană – aspiraţie legitimă

Armata a contribuit prin modalităţi specifice la integrarea României în structurile euroatlantice. Acum este rândul societăţii româneşti în întregul ei, a clasei politice, a societăţii civile de a depune eforturi stăruitoare şi concertate în direcţia integrării ţării noastre în Uniunea Europeană. Semnificativ şi deosebit de importante par a fi, pentru materializarea acestei aspiraţii legitime a noastră - integrarea în UE -, schimbarea mentalităţilor oamenilor, în general, şi a atitudinii lor faţă de muncă, în special. În acest sens, se impune ca direcţia principală de efort să o reprezinte atitudinea constructivă faţă de muncă, întrucât ea reprezintă modalitatea esenţială de reducere a costurilor sociale, economice, morale şi psihosociale ale integrării în UE. De asemenea, se cuvine să învăţăm temeinic „*legile economiei de piaţă*” pentru că acestea sunt cele care guvernează relaţiile de muncă mai ales din cadrul organizaţiei politico-economice – UE – al cărei membru dorim să devenim cât mai curând.

(ing. dr. George BĂLAN).

Uniunea Europeană se poate socoti o staţie pilot în care se testează şi perfecţionează viitoarea globalizare. Datorită avantajelor economice, politice, culturale etc. pe care această organizaţie le oferă, dar şi contribuţiei sale la menţinerea păcii şi stabilităţii pe continentul nostru este de dorit obţinerea calităţii de membru al său, cât mai curând, şi de România. Este absolut necesar ca aderarea noastră la UE să fie temeinic pregătită, în aşa fel încât să fim trataţi de membrii actuali ai acesteia cu respect şi consideraţie. Practic, ar trebui să fim trataţi ca partener serios, capabil să răspundă optim exigenţelor UE, dar şi să aducă un suflu nou în interiorul acesteia. Dacă nu ne vom pregăti adecvat, fără îndoială vom deveni o piaţă de desfacere pentru produsele celorlalte state din UE şi o sursă de forţă de muncă calificată şi ieftină pentru întreprinderile acestora. **(col. (r) ing. Gheorghe MIHAI).**

Proiectul UE poate fi socotit un răspuns adecvat şi flexibil la faliile existente acum pe continentul european. Naţiunile europene vor să-şi construiască „*o casă comună*”, în care elementele componente – state independente şi suverane – îşi vor păstra neştirbită identitatea lor culturală, etnică şi religioasă. Prin realizarea acestui proiect este posibil ca pacea şi stabilitatea pe continent să devină un bun câştigat pentru totdeauna. În plus, UE, aşa cum o demonstrează rezultatele sale economice mai ales de până acum, va aduce prosperitate, bunăstare şi stabilitate tuturor statelor ce o compun. De aceea, România se străduieşte să răspundă cât mai repede exigenţelor acestei uniuni de state pentru a deveni membru al său, probabil, în anul 2007. Este evident că integrarea în UE pe lângă eforturile de aderare va solicita şi o serie de sacrificii în toate planurile – economic, politic, cultural etc. – dar

*În ziua de 13 mai 2004, în garnizoana Câmpulung, s-a desfăşurat masa rotundă cu tema „**Securitatea naţională şi integrarea euroatlantică şi europeană**”, organizată de Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate, în colaborare cu Şcoala de Aplicaţie pentru Apărare NBC. La acest eveniment au participat reprezentanţii autorităţilor locale şi ai societăţii civile, ai structurilor Ministerului Administraţiei şi Internelor, ai Serviciului Român de Informaţii, ai unor bănci comerciale, ai clerului, cadre didactice universitare, cadre militare active şi în rezervă. La dezbateri alături de membrii CSSAS au luat parte şi unii invitaţi printre care se numără: ing. dr. George Bălan, primarul municipiului Câmpulung, profesor Gheorghe Sîrbu, viceprimar al municipiului Câmpulung, inginer Vasile Samson, de la S.C. ARO. S.A. Câmpulung, col. dr. Nicolae Popescu,*

prin astfel de situații au trecut şi alte state care sunt acum în UE (vezi cazul Portugaliei), înainte de a ajunge la standardele de viață la care ne aşteptăm.
(col. dr. Nicolae POPESCU).

Valorile promovate de către Uniunea Europeană – libertate, dreptate şi drepturile omului – se cer mai întâi interpretate şi la noi şi apoi asimilate (integrate) în atitudinile şi comportamentele individuale şi colective ale tuturor sau majorității cetățenilor României. Numai în acest mod vom deveni compatibili cu normele, principiile şi regulile ce guvernează această uniune de state. În acest context, un rol esențial îl are educația, care va trebui prin conținutul, durata şi modalitățile de înfăptuire să permită societății româneşti să se integreze cu rapiditate în Uniunea Europeană. Totodată, se cere subliniată necesitatea păstrării identității noastre naționale atunci când vom deveni cetățeni ai Europei unite. Desigur, o serie de prerogative ce privesc suveranitatea națională se vor transfera către structurile politice şi administrative ale UE. Dar sarcinile, privind apărarea şi securitatea națională, vor continua să fie de o stringentă actualitate şi în condițiile când țara noastră va fi stat membru al UE. **(prof. Gheorghe SÎRBU).**

Uniunea Europeană reprezintă, într-o anumită măsură, un vis mai vechi al unora dintre popoarele continentului. Realizarea sa a fost însă posibilă, evident, parțial, abia în zilele noastre. Astfel, acum, există şi funcționează structuri adecvate cum ar fi: un parlament european, o piață şi o monedă comune, un tribunal. Este în plin proces de elaborare şi o constituție a Uniunii Europene. Rezultatele obținute, în toate domeniile de activitate, evidențiază că această uniune de state este în măsură să funcționeze ca o entitate relativ coerentă, pe de o parte. Pe de altă parte, existența sa a condus la rezolvarea unor probleme dificile în plan economic, politic şi social, cu care de-a lungul timpului continentul european s-a confruntat.

Astăzi, sursele unor tensiuni şi conflicte sociale, culturale, politice sau militare, etnice sau religioase între statele membre sunt mult diminuate, ținute sub un control competent şi gestionat flexibil, în beneficiul păcii şi stabilității continentale. România, ca stat european, aspiră în mod justificat la accederea într-un timp cât mai scurt la calitatea de membru al acestei uniuni de state libere, prospere şi capabile să garanteze drepturile omului. **(dr. C-tin MOŞTOFLEI).**

Astăzi, Uniunea Europeană constituie o realitate. Ea este, totuşi, rezultatul unui interes mai ales de natură economică. Este cunoscut faptul că între statele lumii, indiferent de apartenența lor sau nu la o alianță politico-economică ori politico-militară, se desfăşoară un continuu război economic. De fapt, statele îşi apără şi promovează consecvent interesele lor naționale, în toate planurile, inclusiv în cel economic. Până în prezent SUA au avut o poziție fermă şi în domeniul economic. Dar aceasta este din ce în ce mai mult atacată de unele state asiatice, care au cunoscut o dezvoltare economică accelerată şi, ca urmare, doresc să pătrundă tot mai puternic şi pe alte piețe. Se pare că la fel trebuie să acționeze şi UE dacă vrea să se dovedească o asociere perfect viabilă şi sub aspect economic. Fără o piață similară celei din SUA, Uniunea Europeană nu va putea face față cu brio concurenței. Aici intervine consistent creativitatea de care este necesar să se dea dovadă şi în domeniul economic. Se pare că națiunile mai tinere sunt mult mai creative decât celelalte state. Țara noastră va deveni membru al UE. Ea oferă o piață aptă să accepte produsele celorlalte state din compunerea sa, forță de muncă calificată şi nu prea scumpă, posibilități de dezvoltare a unor activități economice, atât de producție, cât şi turistice. Dar, fără îndoială, pentru România vor fi o serie de dificultăți inerente procesului de integrare, mai ales în ceea ce priveşte costurile utilităților, care vor creşte până la nivelul celor existente în uniune. Se pare că nu la fel vor sta lucrurile cu veniturile, adică ele nu vor creşte până la nivelul celor existente în statele cu o vechime mai mare în UE. În acelaşi timp, UE ne obligă să accelerăm ritmul reformelor din toate domeniile de activitate. Dar, totodată, ne învață şi cum să le derulăm, să ne administrăm, pentru a nu ajunge într-o situație similară celei în care se află unele țări (vezi cazul Venezuelei, Argentinei etc.) care au suferit derapaje economice, politice, demografice etc. în urma aplicării unor reforme în toate sectoarele de activitate. De asemenea, se impune ca integrarea în UE să nu aducă atingere identității naționale, specificului nostru ca neam, ci, să ne permită păstrarea personalității ca popor. **(ing. Vasile SAMSON).**

3. România –generator de securitate în regiune şi în lume

Integrarea României în structurile euroatlantice, acum, este un fapt împlinit. De altfel, țara noastră s-a comportat ca un membru cu drepturi depline al NATO cu mult înainte de a dobândi, pe merit, acest statut. Participarea unor detaşamente militare româneşti la executarea unor misiuni de menținere a păcii, în diferite regiuni ale lumii (Bosnia-Herțegovina, Kosovo, Angola etc.), implicarea activă în lupta împotriva terorismului internațional (Afganistan, Irak) sunt dovezi ale fermității şi seriozității țării noastre în ceea ce priveşte asumarea voluntară şi responsabilă a unor obligații în domeniul securității regionale şi globale. De altfel, maniera în care România s-a angajat pe calea reformelor, inclusiv în rândurile armatei sale a demonstrat dorința de a se integra într-o alianță politico-militară de importanța şi anvergura actuală a NATO.

Este evident că statutul de membru al Alianței nord-atlantice obligă la o anumită atitudine şi comportament față de securitatea şi apărarea individuală, dar şi față de securitatea şi apărarea colectivă, specifice acestei organizații politico-militare. În acelaşi timp, apartenența la NATO oferă o serie de oportunități în dezvoltarea democratică, economică şi politică a țării noastre. Printre acestea se află: revenirea țării noastre în cadrul marii familii europene, căreia îi aparține de drept şi de fapt; racordarea ei la valorile universale, la principiile democrației şi ale economiei de piață; accelerarea ritmului reformelor în toate sectoarele de activitate; sporirea rolului statului român de generator de securitate în regiune şi în lume. **(dr. Petre DUȚU).**

România a devenit membru al Alianței nord-atlantice pentru că a îndeplinit toate criteriile de aderare la această organizație politico-militară. Unul dintre aceste criterii l-a reprezentat faptul că este o țară stabilă din punct social-politic şi economic. La rândul său, această caracteristică definitorie a sa o recomandă ca fiind o sursă generatoare de securitate în Balcani, regiune ce a cunoscut destule tulburări, tensiuni şi conflicte etnice, religioase etc. Totodată, prin implicarea activă şi responsabilă, în activitățile specifice de menținere a păcii, în diferite zone ale lumii şi în cele ce se referă la lupta împotriva terorismului internațional, țara noastră se prezintă ca fiind generatoare de securitate şi la nivel planetar. Desigur, opțiunea României de a se angaja efectiv în gestionarea crizelor din regiune, dar şi din lume, este şi trebuie să fie în continuare susținută de întreaga societate, de toți cetățenii, nu numai de instituția militară. În acest context, se cuvin menționate eforturile pentru profesionalizarea armatei, a dotării sale cu tehnică de luptă modernă, a îmbunătățirii infrastructurii, a derulării reformei într-un ritm alert etc. Evident, toate acestea privesc întreaga națiune, nu doar armata, pe de o parte, şi solicită soluții adecvate şi oportune, pe de altă parte. **(dr. Constantin MOŞTOFLEI).**

Alianța nord-atlantică, în calitatea sa de cea mai puternică organizație politico-militară din lume, a adoptat după căderea zidului Berlinului, a destrămării URSS şi a desființării Pactului de la Varşovia o strategie care i-a permis să se mențină şi să-şi asume rolul de garant al păcii şi securității, la nivel planetar. Înfăptuirea acestui obiectiv ambițios, dar complet realist, a devenit posibil prin lărgirea rândurilor NATO, prin primirea de noi membri, inclusiv a statelor ex-socialiste. Această politică a „*porților deschise*” a permis alianței să se implice eficace în gestionarea crizelor, de naturi diverse, în toate regiunile şi zonele unde a fost necesar, pe de o parte. Pe de altă parte, însă a oferit posibilitatea unor state, ca țara noastră, de a-şi afirma vocația de generator de securitate, atât în zonă, cât şi în alte regiuni, unde este nevoie de participarea sa. România şi-a câştigat acest statut pentru că este un stat stabil politic, economic, social şi posedă capabilitățile necesare înfăptuirii unui rol activ în ceea ce priveşte menținerea păcii şi securității, atât în Balcani, cât şi oriunde în lume (bineînțeles, ca parte a unei coaliții internaționale sub egida ONU şi cu participarea consistentă a NATO). **(col. dr. Nicolae POPESCU).**

PROPUNERI:

- Invitarea sistematică a unor personalități militare şi civile din localitățile în care se desfăşoară activități gen „*masă rotundă*” pe teme de securitate, apărare națională şi colectivă, integrare euroatlantică şi europeană, la seminarul şi sesiunea de comunicări ştiințifice anuale ale CSSAS.
- În revista „*Impact strategic*”, pe viitor, să se ofere posibilitatea, într-o măsură mai mare decât până acum, ca persoanele din teritoriu (militare şi civile) care au participat la evenimente importante, în țară şi peste hotare, ce au avut o legătură semnificativă cu probleme ce privesc apărarea şi securitatea (națională şi colectivă) să publice diferite materiale.

COLOCVIU STRATEGIC este o publicație a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezumate ale temelor de cercetare ştiințifică, conferințelor, simpozioanelor, seminariilor, meselor rotunde, opinii şi puncte de vedere ale unor personalități de marcă din armată şi societate, din țară şi străinătate, implicate în cercetarea ştiințifică din domeniul securității.

Publicație realizată cu sprijinul Editurii şi Tipografiei Universității Naționale de Apărare
Număr editat de: ***col. (r.) dr. Petre DUȚU***
Tehnoredactare computerizată: Mirela IRIMIA
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1582-6511; B: 27203

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 410.52.20, Fax 410.03.64
e-mail: cssas@unap.ro
web: www.unap.ro